

*О. А. Войцева,
доктор філологічних наук,
завідувачка кафедри загального та слов'янського мовознавства
ОНУ імені І. І. Мечникова*

ПАМ'ЯТІ АДЕЛАЇДИ КОСТЯНТИНІВНИ СМОЛЬСЬКОЇ

Кажуть, життя прожити - не поле перейти. Ця народна мудрість дуже Вдало характеризує неповторний життєвий шлях Аделаїди Костянтинівни з його радісними і важкими моментами. Ще з малого віку Аделаїда приймала життя таким, яким воно є, не уникала труднощів, не ховалась від них, а намагалась протистояти ним. В дитинстві, яке вона вважала щасливим, не побоялась стрибнути у воду з високої вежі, а у післявоєнну добу, після смерті батька, вона стала помічницею матері, допомагала сестрі і брату.

У 1956 році А. К. Смольська захистила кандидатську дисертацію, проблем русистики на тему „Суффиксы эмоциональной оценки имен существительных в языке произведений А. М. Горького” і почала працювати на кафедрі російської мови Одеського державного університету. Майже 48 років віддала Аделаїда Костянтинівна філологічному факультету, тут вона сформувалась як дериватолог, лексиколог і граматист.

На жаль, особисте життя не склалося, і у 60-ті роки А. К. Смольська вирішила виїхати за кордон в якості викладача російської мови як іноземної в столицю Югославії Белград. У 70-ті роки вона працює в Пловдиві (Болгарія). Набутий в Югославії і Болгарії досвід був дуже корисним, а перебування в цих слов'янських країнах Аделаїда Костянтинівна завжди згадувала як найкращі роки свого життя.

У її наукових пошуках відбувається перехід від русистики до славістики, а найбільша частина останніх публікацій професора А. К. Смольської пов'язана з захищеною в 1993 році докторською дисертацією „Розвиток іменного словотворення в сербохорватській літературній мові” [2; 3].

Аделаїда Костянтинівна є автором понад 146 наукових праць [1, 80-96], які зберігають свою цінність для слов'янського мовознавства. Серед них - монографії, наукові статті, конспекти лекцій, програми спецкурсів, підручники, збірники вправ, присвячені питанням зіставного словотворення слов'янських мов, взаємодії граматичних і семантичних категорій у слов'янських мовах, історії слов'янознавства, слов'янської міфології, вивченню старослов'янських рукописів.

Особливу увагу дослідниця звертає на малорозроблені в сербськостистиці аспекти діхронного словотворення. Вона наголошує, що „Історичний словотвір окремих слов'янських мов, недостатньо досліджений порівняно з синхронною деривацією, залишається актуальним <...>. Праці в галузі історичного словотворення окремих слов'янських мов є необхідними кроками до ще не створеного узагальненого опису слов'янської історичної деривації” [3, 5].

Аделаїда Костянтинівна стає ініціатором проведення на філологічному факультеті міжнародних Кирило-Мефодіївських конференцій, започаткованих у 1993 році міжвузівською науково-практичною конференцією „Актуальні проблеми відродження мов і культур західних та південних слов'ян в Україні”. Вона виконує обов'язки головного редакторі перших десяти випусків „Слов'янського збірника”, відомого не тільки в Україні, але й за її межами.

Професор А. К. Смольська завжди цікавилась життям викладачів факультету й університету, уважно ставилася до кожного з членів кафе загального та слов'янського мовознавства, раділа нашим успіхам і турбувалась, якщо щось не виходило. Багато уваги приділяла молоді: заохочувала студентів і аспірантів до наукової роботи, передавала їм свої знання і накопичений досвід, була душею слов'янських вечорів, які готували студенти під керівництвом викладачів.

Коли Аделаїда Костянтинівна погодилася бути моїм науковим консультантом, мені пощастило ближче пізнати цю талановиту жінку. Кілька разів вона запрошувала мене до себе, і я завжди дивувалася, що у неї не квартира, а міні-бібліотека. Причому Аделаїда Костянтинівна добре орієнтувалася, де знаходиться той або інший словник, часопис чи монографія. Пригадую її неповторний усміх, впевненість у своїй правоті, вміння втілювати заплановане, щедро ділитися своїми знаннями в галузі славістики.

Професор Смольська була принциповою людиною і завжди відстоювала свою точку зору. Вона прожила гідне життя, залишила по собі цікавий науковий доробок, вдячних учнів, гарні спогади. Усі, кому пощастило бути знайомими з Аделаїдою Костянтинівною Смольською, згадують її з великою теплотою і любов'ю.

Список використаної літератури

1. Слов'янський збірник: Збірник наукових праць. - Вип. XVI. - Чернівці: Букрек, 2012. — 360 с.
2. Смольская А. К. Развитие именного словообразования в сербскохорватском литературном языке (феминативы) [Текст]: автореф. дис. на соискание науч. степени докт. филол. наук: спец. 10.02.03 „Славянские языки” / Смольская Аделаида Константиновна; Московский гос. ун-т имени М. В. Ломоносова. -М., 1993.-35 с.
3. Смольская А. К. Развитие именного словообразования в сербскохорватском литературном языке: Феминативы [Текст]: дис. ... доктора филол. наук: 10.02.03 / Смольская Аделаида Константиновна. - Одесса, 1993. - 376 с.
4. Смольська А. К. Славянские студии [Текст]: сб. статей. Одесский национальный ун-т имени И. И. Мечникова. Филологический факультет. - Одесса : Астропринт, 2001. - 228 с.